

лю» від 22.05.2002р. №685 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум. : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

5. Аналітичний звіт Державної контрольно-ревізійної служби України за 2006-2009 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум. : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/>

Русін В. М.

викладач кафедри фінансів

АНАЛІЗ СКЛАДУ, ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Загально прийнятим у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі є визначення провідної ролі видатків бюджетів у фінансовому забезпеченні потреб соціально – економічного розвитку [1, с. 94]. На обсяг, склад і структуру видатків місцевих бюджетів впливає обсяг повноважень, реалізацію яких покладено на відповідні органи місцевої влади. З розвитком інституту місцевого самоврядування в Україні спостерігалася передача все більшої кількості видаткових повноважень органам місцевого самоврядування. Відповідно до Бюджетного кодексу України видатки місцевих бюджетів поділяються на ті, що враховуються, і ті, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів [2]. Видатки першої групи пов'язані з виконанням власних повноважень, а видатки другої групи з виконанням делегованих повноважень органів місцевого самоврядування.

До основних видатків, пов'язаних з виконанням власних повноважень належать видатки на: місцеву пожежну охорону; позашкільну освіту; соціальний захист та соціальне забезпечення; місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів; культурно-мистецькі програми місцевого значення; програми підтримки кінематографії та засобів масової інформації місцевого значення; місцеві програми з розвитку фізичної культури і спорту; типове проектування, реставрацію та охорону пам'яток архітектури місцевого значення; транспорт, дорожнє господарство; заходи з організації рятування на водах; обслуговування місцевого боргу; програми природоохоронних заходів місцевого значення; управління комунальним майном; регулювання земельних відносин; заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в межах

повноважень, встановлених законом; проведення місцевих виборів і місцевих референдумів; членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань; підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад; інші програми, пов'язані з виконанням власних повноважень, затверджені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою згідно із законом.

Основні видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів і враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів включають видатки на: органи місцевого самоврядування сіл, селищ, міст районного значення; державне управління; освіту; культуру і мистецтво; сільські, селищні та міські палаци і будинки культури, клуби, центри дозвілля, інші клубні заклади та бібліотеки; охорону здоров'я; соціальний захист та соціальне забезпечення; фізичну культуру і спорт та інше.

Про роль місцевих бюджетів у соціально – економічному розвитку території та держави в цілому свідчить їх частка у валовому внутрішньому продукті (ВВП) та зведеному бюджеті (табл. 1).

Таблиця 1

Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП та Зведеному бюджеті України*

Роки	Частка видатків у ВВП,%	Частка видатків у Зведеному бюджеті України,%
2002	11,0	41,1
2003	11,8	41,4
2004	11,2	37,8
2005	11,8	36,7
2006	13,3	41,2
2007	13,5	42,4
2008	13,4	40,7

Як свідчать дані табл. 1 в продовж останніх років частка видатків місцевих бюджетів у ВВП коливається в межах 11,0–13,5%, а частка у Зведеному бюджеті України в межах 36,7–42,4%. Бачимо, що не спостерігається стійка тенденція взаємозв'язку показників видатків місцевих бюджетів у ВВП та зведеному бюджеті України. На відміну від України в розвинутих країнах спостерігається стабільна частка видатків місцевих бюджетів у ВВП в продовж багатьох років, зокрема у Данії – 33,2%, Швеції – 25%, Фінляндії – 19,7%, Нідерландах – 16,4%, Італії – 15,8%. В цілому частка видатків у ВВП в Україні є нижчою ніж у розвинених країнах, однак

* Примітка. Розраховано автором на основі [3].

вона є вищою ніж у країн з перехідною економікою, де ця частка в середньому складає 7,6% [4, с. 297].

Проаналізувати цільове використання коштів бюджетів можливо за допомогою групування видатків бюджетів відповідно до функціональної, економічної, програмної і відомчої класифікації. У структурі видатків місцевих бюджетів найбільша частка (понад 80% усіх видатків) припадає на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення (табл. 2).

Таблиця 2

Видатки місцевих бюджетів за функціональною класифікацією*

Показники	Затверджено Верховною Радою АРК та місцевими радами на 2010 рік з урахуванням змін, грн	Виконано, грн	Частка у видатках, %
Загальнодержавні функції	11 158 836 144,29	10 208 169 514,99	6,71
Громадський порядок, безпека та судова влада	256 957 953,26	254 913 245,03	0,17
Економічна діяльність	10 739 641 017,61	7 802 405 833,51	5,13
Охорона навколишнього природного середовища	1 174 539 246,36	579 698 139,11	0,38
Житлово-комунальне господарство	7 760 120 507,41	4 586 852 091,42	3,02
Охорона здоров'я	35 590 093 956,41	35 986 346 853,58	23,67
Духовний та фізичний розвиток	6 548 488 431,52	6 359 844 097,55	4,18
Освіта	51 722 602 710,92	51 018 515 205,26	33,56
Соціальний захист та соціальне забезпечення	35 929 564 970,33	35 223 558 281,99	23,17
Разом	160 880 844 938,11	152 020 303 262,44	100

У розрізі функціональної класифікації у 2010 році, порівняно з 2009 роком, видатки загального фонду місцевих бюджетів зросли за всіма основними функціями, зокрема по:

– освіті – на 7,5 млрд грн, або на 19,2% (у 2009 році приріст до 2008 року склав 3,5 млрд грн, або 9,8%);

– охороні здоров'я – на 6,3 млрд грн, або на 23,3% (у 2009 році приріст до 2008 року склав 2,7 млрд грн, або 10,9%);

* Примітка. Розраховано автором на основі [5].

– соціальному захисту та соціальному забезпеченню (в тому числі за рахунок трансфертів із державного бюджету) – на 7,3 млрд грн, або на 32,3% (у 2009 році приріст до 2008 року склав 1,0 млрд грн, або 4,7%);

– культурі і мистецтву – на 1,1 млрд грн, або на 23,8% (у 2009 році приріст до 2008 року склав 0,5 млрд грн, або 10,8%);

– фізичній культурі і спорту – на 0,2 млрд грн, або на 19,9% (у 2009 році приріст до 2008 року склав 1,5 млн грн, або 0,1%).

Як бачимо впродовж останніх років спостерігається збільшення абсолютної суми видатків. Однак у 2010 році понад 30% видатків місцевих бюджетів спрямовано на оплату праці працівників бюджетних установ, понад 6% на оплату комунальних послуг.

Отже, проведений аналіз дає можливість зробити наступні висновки:

– у структурі видатків місцевих бюджеті значно переважають видатки, що спрямовуються на виконання делегованих повноважень, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів;

– впродовж років спостерігається коливання частки видатків місцевих бюджетів у ВВП та Зведеному бюджеті України;

– частка видатків місцевих бюджетів у ВВП значно нижча ніж у країн з розвинутою економікою;

– найбільшу питому вагу у видатках місцевих бюджетів займають видатки на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист та соціальне забезпечення;

– значна частка видатків місцевих бюджетів припадає на оплату праці працівників бюджетних установ (понад 30%).

Список використаних джерел:

1. Дем'янишин В.Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: Монографія / В.Г.Дем'янишин. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008 – 496 с.

2. Бюджетний кодекс України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.

3. Статистичний щорічник України за 2008 рік. – Київ 2009. – 567 с.

4. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в Умовах транзитивної економіки України: Монографія / К.В. Павлюк. – К.:НДФІ, 2006. – 584 с.

5. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2010 р. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/doccatalog/list?currDir>.